

T: Závislosť nákladov od objemu výroby

Členenie nákladov: ♦ podľa druhu
 ♦ podľa položiek kalkulačného vzorca
 ♦ podľa miesta vzniku a zodpovednosti

to ale nestačí → potrebujeme zistiť, ktoré faktory spôsobujú zmenu nákladov, teda

pôjde o skúmanie dynamiky nákladov, ich pohyb v čase ($N \rightarrow$ procesný pojem)

Základné faktory, ktoré vplyvajú na výšku nákladov:

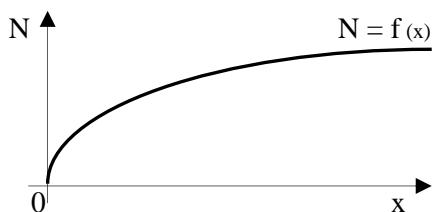
- ♦ existujúce výrobné podmienky
 - ♦ veľkosť objemu výroby
 - ♦ spôsob oceňovania množstva vynaloženej živej a neživej práce
 - ♦ veľkosť podniku
 - ♦ výrobný program podniku
- spolupôsobiace faktory

- na výšku nákladov pôsobia súčasne, s rôznou intenzitou, rôzne faktory.

VEĽKOSŤ OBJEMU VÝROBY

Náklady: a/ fixné b/ variabilné

Základné pojmy: Náklady ako funkcia objemu výroby $N = f(x)$

kde: N = náklady

x = objem výroby

f = príslušná funkcia objemu výroby

N_c = celkové náklady → suma nákladov za celý objem výroby. Pritom niektoré zložky sa menia pri zmene objemu výroby (variabilné náklady = VN), a niektoré sa so zmenou objemu výroby nemenia (fixné náklady = FN)

$$N_c = FN + VN$$

N_j = jednotkové náklady → náklady na jednotku objemu výroby

$$N_j = N_c / x$$

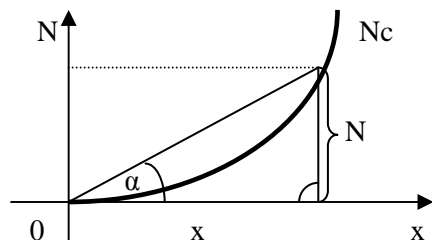
varianty:

$$N_{jv} = N_v / x$$

$$N_{jf} = N_f / x$$

VÝVOJ N_j = VÝVOJ HOSPODÁRNOSTI

Pritom: na základe vývoja N_{jv} usudzujeme o vývoji **úspornosti**
 a na základe vývoja N_{jf} usudzujeme o vývoji **účinnosti**.

$$\text{Jednotkové náklady } N_j = N / x = \text{tg } \alpha$$

Koeficient vzájomného vzťahu vývoja nákladov a objemu výroby (r) :

$$r = (N_2 / N_1) / (x_2 / x_1)$$

kde: N_1 = náklady v základnom období

N_2 = náklady v bežnom období

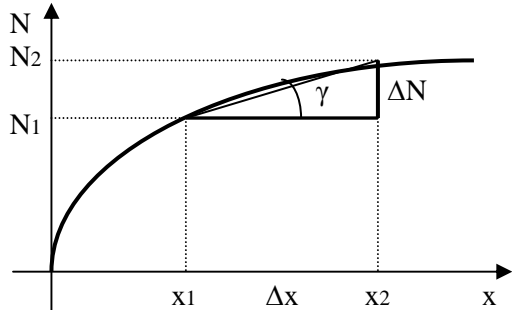
x_1 = objem výroby v základnom období

x_2 = objem výroby v bežnom období

Hraničné (prírastkové) náklady = Nh

$N_h = N_2 - N_1 \rightarrow$ prírastok nákladov v intervale medzi dvoma obdobiami, alebo dvoma objemami výroby.

Hraničné (prírastkové) náklady na jednotku objemu výroby N_{jh} , tiež jednotkové hraničné náklady, priemerné hraničné náklady $\rightarrow N_{jh} = \Delta N / \Delta x = N_2 - N_1$

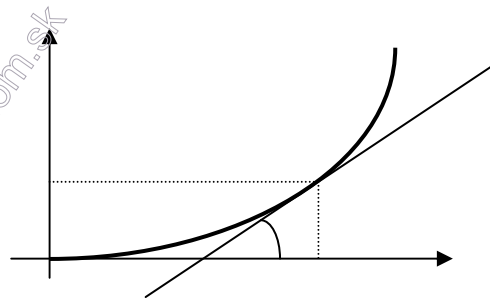
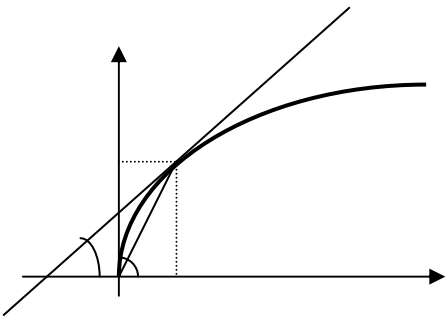

MARGINÁLNE NÁKLADY – Nm \rightarrow zvláštny prípad hraničných nákladov - nekonečne malý prírastok objemu výroby (1 ks a pod.)

$$N_m = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} (\Delta N / \Delta x) = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} [(N_2 - N_1) / (x_2 - x_1)]$$

geometrické riešenie = dotyčnica

$$N_m = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} (\Delta N / \Delta x) = \delta N / \delta x = \text{tg } \gamma$$

Variabilné náklady (premenlivé, pružné)

- menia sa so zmenou objemu výroby

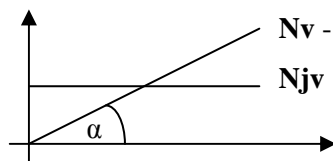
Variabilita nákladov závisí od zmeny objemu výroby:

- ◆ každé ďalšie zvýšenie objemu výstupov zo systému vyžaduje ďalší vklad vstupov EVČ
- ◆ zníženie objemu výstupov má za následok zníženie objemu vstupov
- ◆ vstupy, t.j. vkladané EVČ sú ľubovoľne technicky deliteľné v požadovaných proporciách
- ◆ vstupy (EVČ) sa spotrebávajú a musia sa nepretržite obnovovať (opakované EVČ)
- ◆ opakované EVČ sú spojené s úspornosťou

Podľa stupňa závislosti od objemu výroby sa delia:

1. PROPORCIONÁLNE
2. NEPROPORCIONÁLNE
 - a/ Podproporcionálne (DEGRESÍVNE)
 - b/ Nadproporcionálne (PROGRESÍVNE)
3. REGRESÍVNE

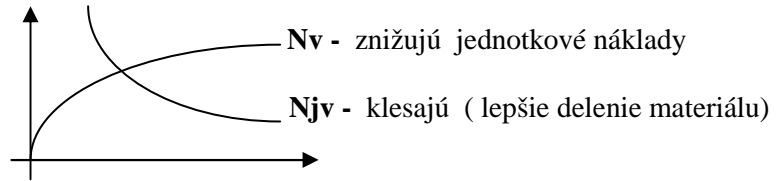
Proporcionálne náklady:

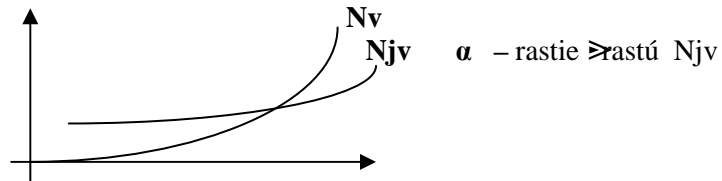
N_v - na 1 jednotku je prírastok rovnaký

N_{jv} α - konšt.

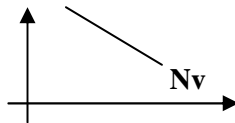
Podproporcionálne náklady:

Nadproporcionálne náklady:

Regresívne náklady:

Fixné náklady

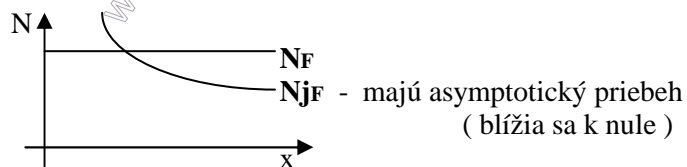
- pri meniacom sa objeme výroby sa nemenia

- ◆ každé ďalšie zvýšenie objemu výstupov zo systému nevyžaduje ďalší vklad vstupov EVČ
- ◆ zníženie objemu výstupov nemá za následok zníženie alebo zvýšenie objemu vstupov
- ◆ vkladané EVČ nie sú ľubovoľne technicky deliteľné (v požadovaných proporciách)
- ◆ potencionálne EVČ (tiež pohotovostné alebo kapacitné) – vkladajú sa ešte pred začatím výrobného procesu.
- ◆ potencionálne EVČ sú spojené s účinnosťou.

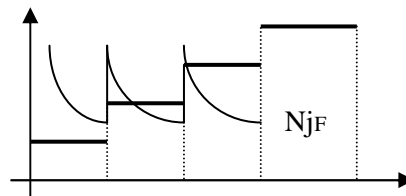
Fixné náklady rozlišujeme: a/ **ABSOLÚTNE FIXNÉ** - jednorázové
- priebežné

b/ **MENIACE SA SKOKOM**

Priebežné fixné náklady:

FN meniace sa skokom:

ZMIEŠANÉ NÁKLADY

Nákladová remanencia = zotrvačnosť nákladou